

© ANNE VANDENBOSCH

KRITISCHE SUCCESFACTOREN VOOR EEN GOEDE VRUCHTBAARHEID

Het zijn niet de grootse theorieën en technieken die op een varkensbedrijf aan de basis liggen van een goed en doordacht inseminatiemanagement. Zo blijkt toch uit de voordacht van Arno Joosten van Varkens KI Nederland tijdens de studiedagen van Aveve Veevoeding die eind vorig jaar op verschillende locaties plaatsvonden. – Pieter-Jan Delbeke

Tijdens zijn presentatie werden, vanuit praktisch oogpunt bekeken, tal van nuttige tips en aandachtspunten aangehaald die de vruchtbaarheidsresultaten bij varkens positief kunnen beïnvloeden. “Streef onder meer naar zo weinig mogelijk verliesdagen en een zo hoog mogelijk afbigpercentage”, stelde Arno Joosten. “Dit doe je door onder ideale omstandigheden een optimale berigheid te induceren. Hierdoor kan niet alleen het optimale inseminatietijdstip beter worden bepaald, maar wordt de kwaliteit van de eicellen en de grootte van eisprong positief beïnvloed.”

Speenmanagement

“Probeer het spenen van de biggen telkens op een constant tijdstip in de werkplanning in te passen. Wanneer je later speent, krijg je ook een verschuiving in het metabolisme van de zeug. Hierdoor moet je rekening houden met het latere tijdstip dat de zeug bronst zal vertonen, waardoor ze dus pas later gedekt zal kunnen worden. Verplaats

de zeugen zo rustig mogelijk naar de dekaafdeling. Op die manier vermijd je beschadiging aan poten en klauwen, maar vooral aan de nog actieve uier. Plaats de zeugen vervolgens onmiddellijk in de dekboxen. Vechten veroorzaakt immers

.....
“Verplaats de zeugen zo rustig mogelijk naar de dekaafdeling.”
.....

stress bij de zeugen. Stress beïnvloedt de hormonenbalans negatief waardoor een daling plaatsvindt van de productie van het follikelstimulerend hormoon (FSH) en het luteïniserend hormoon (LH). Deze hormonen staan in voor een goede ontwikkeling van de follikels.

Vaak wordt na het verplaatsen van de zeugen een voederbeurt overgeslagen. Dit

raad ik sterk af omdat dit extra stress creëert en bijgevolg ook de energiebalans van de zeug verstoort. Voldoende energie is belangrijk tijdens de groei en ontwikkeling van de follikels. Dat staat rechtstreeks in verband met de kwaliteit van de eicellen. Algemeen wordt aangeraden om geen voederbeurten over te slaan en om een extra bron van energie aan te wenden. Verstrek bijvoorbeeld een aangepast dekmeel en/of dien een gemakkelijk opneembare vorm van energie, zoals glucose, toe. Suikers zorgen voor een stijging van het insulinegehalte in het bloed. Hierdoor worden extra prikkels opgewekt in de hersenen, met als gevolg een stijging in vrijstelling van het FSH en LH. Voorzie ook voldoende water na het spenen. De uieractiviteit vermindert automatisch door de biggen van de zeug weg te nemen. Water is een noodzaak voor een goede bloeddorstrooming en het inactief worden van de uier. Door na het spenen te rantsoeneren in watergift wordt het natuurlijk

inkrimpen van de uier geforceerd en vergroot de kans op het uitdrogen van de uier. Dit kan schadelijk zijn voor de volgende zoogperiode.”

De inseminatiestal

“Werk zo hygiënisch mogelijk”, vervolgt Joosten. “Vermijd dat er mest blijft liggen op het uiteinde van de dekboxen. Zeugen die in de mest liggen, worden blootgesteld aan ziekteverwekkers. Dit vergroot de kans dat bacteriën via de schede het lichaam binnenkomen en bijgevolg ontstekingen kunnen veroorzaken. Probeer minstens eenmaal per dag de mest achter de zeugenboxen te verwijderen.”

Een goed stalklimaat is voor tal van zaken belangrijk. “Zorg ervoor dat de temperatuur in de stal niet boven 20 °C stijgt. Een matige staltemperatuur heeft niet alleen een positieve invloed op de voederopname, maar ook op het dekmanagement. Bij te hoge staltemperaturen daalt de activiteit

dag gedurende 10 minuten in contact met een zoekbeer. Laat de zeugen in de dekboxen zitten en plaats een zoekbeer tijdens de stimulatie maximaal voor 4 tot 5 zeugen. Er wordt aangeraden om met meerdere beren te werken. Dit zorgt voor extra stimulatie. Op foto (onderaan) zie je duidelijk dat de eerste beer weinig aandacht besteedt aan de eerste 2 zeugen. Doordat er met 2 beren wordt gewerkt, wekt de tweede beer al de aandacht van die zeugen op. De beren moeten vóór de zeugen geplaatst worden zodat neuscontact mogelijk is. Bij nieuwbouwprojecten wordt aangeraden om KI-boxen met open fronten te plaatsen zodat een optimaal contact tussen de zeug en de beer mogelijk is. De zoekberen buiten de dekafdeling huisvesten, zorgt voor een efficiëntere bronststimulatie. Uit onderzoek blijkt dat het al dan niet huisvesten van zoekberen in de dekafdelingen een sterke invloed heeft op de tijdstip van berig worden en op de

waar de zoekbeer in een aparte afdeling wordt gehuisvest. Hier wordt quasi 100% van de zeugen binnen de 7 dagen bronstig. “Bij zeugen die continu worden blootgesteld aan de prikkels van de zoekbeer treedt er immers gewenning op, met als gevolg dat de beerstimulatie minder efficiënt wordt”, legt Arno Joosten uit. “Bij het afzonderlijk huisvesten van de zoekberen blijkt dat de berigheidsduur van de zeugen gemiddeld 15 uur langer duurt dan wanneer de zoekberen continu in de dekafdeling verblijven, namelijk 60 tegenover 45 uur. Ook de frequentie van stimulaties heeft een

Tabel 2 Frequentie van beerstimulatie

- Bron: Knox et al. 2000

	1 x per dag	2 x per dag
Spenen - berig (uren)	115	114
Berigheidsduur (uren)	42	53
Eerste inseminatie < 24 uur (%)	19%	41%

invloed op de berigheidsduur van de zeugen. Uit tabel 2 kan je afleiden dat 2 beerstimulaties per dag een langere berigheidsduur (53 uur) genereert en tot een hoger percentage succesvolle eerste inseminaties (41%) leidt. Bij één beerstimulatie was dit respectievelijk een berigheidsduur van 42 uur en percentage succesvolle eerste inseminaties van slechts 19%. Het tijdstip van bronstig worden, werd niet beïnvloed door de frequentie van de beerstimulatie.”

Bij het verplaatsen van de zeugen na het dekken, is het belangrijk dat de berigheid volledig voorbij is. Het verplaatsen van de zeugen kan dan rustig verlopen en het vechten wordt tot een minimum beperkt.

Controle op 3 weken

Met een echografie kan je vaststellen of de dekking al dan niet is geslaagd. Dit kan pas ten vroegste 3 weken na inseminatie. Het opsporen van verlopers kan ook vroeger door gebruik te maken van een zoekbeer. Laat een zoekbeer rond dag 17 na inseminatie bij de gedekte zeugen en detecteer de zeugen die op deze beerstimulatie positief reageren. Haal deze zeugen uit de groep en breng ze naar de dekafdeling. Rond dit tijdstip heb je nog ruim de tijd om de zeugen extra te stimuleren en berig te laten worden, wat een groot voordeel biedt voor een succesvolle herdekking. Bij het scannen van de zeugen rond 21 dagen na inseminatie rest te weinig tijd om voldoende en tijdig berigheid te induceren. ■

Beerstimulatie in de dekafdeling.

van de zeugen en de zoekberen. Deze verlaagde activiteit maakt het voor de varkenshouders extra moeilijk bronstsignalen te detecteren waardoor men het optimale inseminatietijdstip moeilijker kan bepalen. Voorzie ook voldoende kunstlicht in de dekafdeling. Als norm wordt 100 lux voorgesteld per zeug en dit gedurende 16 uur per dag.”

Beerstimulatie

Start met de beerstimulatie de dag na het spenen. Breng de zeugen tweemaal per

Tabel 1 Huisvesting van de zoekberen

- Bron: Knox et al. 2004

Huisvesting van beren	Berig < 7 dagen (%)	Berigheidsduur (uren)
Inseminatiestal	80	45
Elders	97	60

duur van berigheid. Uit tabel 1 kan je afleiden dat wanneer een zoekbeer in de dekafdeling wordt gehuisvest slechts 80% van de zeugen berigheid vertoont binnen de 7 dagen. Dit in tegenstelling tot bedrijven